

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
Infrastrukturdepartementet
Dnr I2021/03265

2022-03-17
LM2021/052811

Yttrande över It-driftsutredningens slutbetänkande ”Säker och kostnadseffektiv it-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift” (SOU 2021:97).

Lantmäteriet instämmer i stort med utredningens förordningsförslag. Lantmäteriet vill dock särskilt framhålla att en grundförutsättning för Lantmäteriets möjligheter att göra vad som föreslås som leverantörsmyndighet är att myndigheten erhåller en finansiering som täcker kostnaderna för förmågeuppbyggnaden (se avsnitt 12.5.1) och att de juridiska klargöranden som lyfts fram är utredda.

Utifrån de intressen som Lantmäteriet har att bevaka lämnar myndigheten i övrigt följande synpunkter och kommentarer över slutbetänkandet.

1.1 Förslag till förordning om samordnad statlig it-drift

Definitioner

3 §

Lantmäteriets uppfattning är att begreppet myndighet redan är etablerat och att det därför inte är lämpligt att fastställa förordningens tillämpningsområde genom att begreppet myndighet definieras i förordningen på det sätt som föreslås. Lantmäteriet föreslår därför istället att regleringen avseende vilka som ska träffas av förordningen genomförs genom en bestämmelse om tillämpningsområde som ges följande rubrik och lydelse.

Förordningens tillämpning

3 § Denna förordning tillämpas på myndigheter under regeringen med undantag av Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Förvarshögskolan, Försvarmakten, Förvarsunderrättelsesdomstolen, Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten, Säkerhetspolisens, Totalförsvarets plikt- och prövningsverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

10 §

Lantmäteriet föreslår att 10 § förtydligas och ges följande utformning.

10 § Leverantörsmyndigheterna får endast tillhandahålla it-driftstjänster till andra myndigheter enligt denna förordning.

Avgifter**19 §**

Av bestämmelsen och betänkandet framgår inte omfattningen av det beslutsmandat som lämnas leverantörsmyndigheterna tydligt. Lantmäteriet föreslår därför att 19 § förtydligas och istället ges följande utformning.

19 § En leverantörsmyndighet ska ta ut avgifter av den myndighet som har anslutit sig till leverantörsmyndigheten inom ramen för det samordnade statliga tjänsteutbudet. Leverantörsmyndigheten ska besluta om avgifternas storlek och disponera avgiftsinkomsterna i verksamheten.

2.4.1 Avgränsning

Av utredningen framgår skälen till att förslaget om samordnad statlig it-drift är avgränsad till statliga myndigheter.

Lantmäteriet instämmer i utredningens uppfattning om att det kan finnas ett intresse även från kommuner och regioner av en samordnad statlig it-drift.

10.4.2 Tjänster från privata leverantörer ska som utgångspunkt upphandlas samordnat samt**10.4.4 Behov av nya tjänster bör i första hand tillgodoses genom samordnad upphandling av privata leverantörers tjänster**

En utgångspunkt i utredningen är att "it-driftstjänster som tillhandahålls av en annan myndighet ska vara ett alternativ i första hand när det utifrån aspekter som säkerhet eller kostnadseffektivitet inte är lämpligt att it-drift utkontrakteras till en privat leverantör". Lantmäteriet instämmer i utredningens slutsats men ser att ett förtydligande bör göras, om att privata leverantörers tjänster endast bör upphandlas samordnat när det är lämpligt utifrån aspekter som säkerhet eller kostnadseffektivitet. Lantmäteriets uppfattning är att en sådan lämplighetsbedömning också bör ligga till grund vid val av om tjänsteleverans ska ske i statlig eller privat regi.

10.5 Anslutning till det samordnade statliga tjänsteutbudet

Utredningen har kommit fram till att anslutning till det samordnade statliga tjänsteutbudet inte behöver föregås av upphandling. Slutsatsen bygger på rättsfallet

HFD 2021 ref 35, där domstolen uttalade att en överenskommelse mellan två statliga myndigheter inte kan utgöra ett upphandlingsrättsligt kontrakt.

Enligt Lantmäteriets mening är domstolsavgörandets tillämplighet inte helt klarlagd vad gäller frågan om huruvida it-driftstjänster inom den samordnade statliga it-driften ska omfattas av det upphandlingsrättsliga regelverket. Det kan vara så att sådana tjänster ska upphandlas och om den upphandlande myndigheten i samband med detta kommer fram till att en leverantörsmyndighet är det bästa alternativet så ska upphandlingen avbrytas och en överenskommelse utanför det upphandlingsrättsliga regelverket tecknas. En tolkning i linje med IT-driftsutredningens innebär att tjänsten inte alls konkurrensutsätts.

Lantmäteriets uppfattning är att frågan behöver klarläggas ytterligare innan förslaget genomförs.

10.6.7 Hantering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i det samordnade statliga tjänsteutbudet

Lantmäteriets uppfattning är att det inte finns något hinder att inkludera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i ett samordnat statligt tjänsteutbud så länge gällande krav i säkerhetsskyddslagen uppfylls.

11.5.1 Anslutningsprocessen

Utredningens förslag pekar på att den samordnande myndigheten ska ansvara för att vägleda den myndighet som söker stöd genom Initiera-fasen och i samverkan med stöd- och expertmyndigheterna lämna ett samordnat stöd. Lantmäteriets uppfattning är att visst stöd kan lämnas inom ramen för den samordnande myndighetens uppdrag, men att det stöd som rör tekniska förutsättningar för anslutning bör lämnas direkt av leverantörsmyndigheterna redan under Initiera-fasen. Bakgrunden till detta är att varje anslutande myndighets behov ur ett tekniskt it-driftsperspektiv sannolikt är unikt och att endast de myndigheter som operativt arbetar med it-drift kan upprätthålla den praktiska, tekniska kompetens som är nödvändig. Om sådant stöd lämnas av den tänkta leverantörsmyndigheten först i samband med Planera-fasen finns risk för att processen fördröjs och att vissa delar i Initiera-fasen kan komma att behöva genomföras på nytt.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv bedömer Lantmäteriet därför att det är mest effektivt att ta tillvara på de kompetenser som redan finns hos leverantörsmyndigheterna. Detta skulle åstadkommas om delarna som avser stöd rörande *de tekniska förutsättningarna* för en anslutning till den samordnade statliga it-driften under Initiera-fasen istället skulle omfattas av leverantörsmyndigheternas ansvar. Detta bedöms också långsiktigt vara den mest ändamålsenliga lösningen, då Lantmäteriets uppfattning är att det kommer att vara förenat med svårigheter att långsiktigt upprätthålla sådan kompetens hos den samordnande myndigheten som inte operativt arbetar med praktisk it-drift.

11.9.1 Verksamhet på utbudssidan *samt*

11.9.2 Verksamhet på inköpssidan

Utredningen konstaterar att tillhandahållande av tjänster inom ett samordnat statligt tjänsteutbud kan definieras som företag i konkurrensrättslig mening. Samtidigt konstaterar utredningen att leverantörsmyndigheterna själva ska avgöra om konkurrensregleringen är tillämplig och att säkerställa att konkurrensregleringen följs.

Lantmäteriet anser dock att det i utredningen saknas en bedömning av om det överhuvudtaget är möjligt att tillhandahålla it-drift på det sätt som föreslås med iakttagande av konkurrensregleringen och att detta behöver klargöras innan förslaget genomförs.

11.9.4 EU:s statsstödsregler och ett samordnat statligt tjänsteutbud

Utredningen har kommit fram till att det behöver utredas om anslag till de myndigheter som tillhandahåller tjänster kan utgöra statsstöd.

Lantmäteriet bedömer att frågan om huruvida anslaget till leverantörsmyndigheterna kan utgöra statsstöd är avgörande för genomförandet av en samordnad statlig it-drift, oavsett om bedömningen är att det inte är statsstöd eller att det är ett tillåtet statsstöd. Det är en fråga som bör vara utredd innan anslagen fördelas eftersom ansvaret för att göra bedömningen inte bör ligga hos den myndighet som ska ta emot anslaget.

12.5.1 Anslag för regeringsuppdraget att etablera former och förmåga för en samordnad statlig it-drift

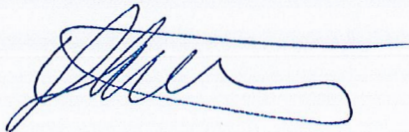
Lantmäteriet instämmer i utredningens förslag att anslag behövs, men har följande kommentarer och synpunkter.

Utredningen förslår att Lantmäteriet ska tillföras 5 mnkr för 2023 och 1,2 mnkr för 2024. Omfattningen av finansieringen enligt förslaget bedöms av Lantmäteriet vara otillräckligt. Som en jämförelse krävdes det 31,5 mnkr hos Försäkringskassan under en fyraårsperiod för att etablera denna förmåga. Vidare beskriver utredningen helt riktigt den problematik som uppstod när Statens Servicecenter var helt avgiftsfinansierat från start. Lantmäteriets uppfattning är därför att frågan om finansiering av myndighetens kostnader under förmågeuppbyggnaden behöver utredas i särskild ordning.

Vid en preliminär utredning inom myndigheten har Lantmäteriet uppskattat kostnaderna för förmågeuppbyggnad till 27 miljoner kronor, fördelat på 6 miljoner år ett, 11 miljoner år två och 10 miljoner år tre. Från och med år fyra (4) bedöms verksamheten kunna vara helt avgiftsfinansierad.

Lantmäteriet ställer sig således positivt till förslaget att bli leverantörsmyndighet under förutsättningar att tillräcklig finansiering för förmågeuppbyggnad säkerställs.

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Susanne Ås Sivborg. I den slutliga handläggningen har även deltagit ställföreträdande generaldirektören Anders Lundquist, utvecklingschefen Anna Granström, chef Drift & Infra Peter Johansson, utredare Michael Nordsveen, juristerna Johanna Forsberg och Tove Korske, chefsjuristen Maria Monthure samt enhetschefen Marika Ersholt den sistnämnde föredragande.

Susanne Ås Sivborg